

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Angelos omnis prorsus corporis esse expertes, ratione suadetur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

Probat: nam Lateranense in cap. firmiter de summa Trinitate, sic ait: *Firmiter credimus quod unus est solus verus Deus, æternus & c. qui ex nihilo condidit utramque naturam spiritualem & corporalem, Angelicam videlicet & mundanam, & deinde humanam, quasi communem, ex corpore & spiritu constitutam.* Ubi primò concilium asserit, Angelos esse spiritus, quemadmodum anima hominis est spiritus: Sed anima hominis nullo prorsus corpore constat, sed est omnino immaterialis & spiritualis, ut in alio Concilio Lateranensi sub Leone X. definitum est: Ergo etiam Angeli omnino spirituales & incorporei sunt.

Deinde Concilium ait hominem esse substantiam mediam, & communem inter Angelicam & corporalem creaturam: quia homo constat spiritu & corpore: Ergo Angeli, qui non sunt medii inter spiritualem & corporalem substantiam, non constant corpore & spiritu.

Præterea Concilium opponit & distinguit Angelos ab omni substantia corporea: Sed inter corporales substantias sunt aliqua corpora tenuia & subtilia, ærea, aut cœlestia: Ergo sentit Angelos esse omnino immateriales & incorporeos. Unde in Scriptura simpliciter spiritus appellantur; quod nomen non posset illis attribui, si aliqua haberet corpora naturaliter sibi unita: homines enim, licet animâ spirituali constant, non possunt dici simpliciter spiritus, quia constant etiam corpore. Imò quando homines subtilia & incorruptibilia corpora post resurrectionem habebunt, non erunt, neque dicentur simpliciter spiritus: nam Christus Lucæ 24. post resurrectionem suam negavit se esse spiritum, quia corpus habebat: *Palpate* (inquit) *& videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere.*

3 Favent etiam SS. Patres: Dionysius enim cap. 1. de cœlesti Hierarchia, Angelos vocat spiritus simplices, nullis figuris præditos. Et cap. 2. docet representari quidem symbolis corporeis, at tamen non esse illis symbolis representationibus, aut ulli corporeæ speciei affines, sed esse puros spiritus. Id ipsum docet Nazianzenus orat. 34. ubi naturam Angelicam vocat *νοητικὴν ὑπερσώματον* id est, intelligibilem & incorpoream, Gregorius Nysenus lib. 12. contra Eunomium, ubi *ἀσώματων ἰσχυρῶν*, id est, incorpoream creaturam, similiter Angelos nominat, Theodoretus quæst. 20. in Genesim, ubi ait quod Angeli & Archangeli sunt incorporea sanctæque nature. Damascenus lib. 2. fidei cap. 3. ubi Angelos definit substantiam intelligentem, materia atque corporis expertem. Demque Angeli à Patribus Græcis passim *ἀσώματοι*, id est, incorporei, vel *νοεῖς*, hoc est mentes, seu intelligentia: nuncupantur: cujus appellationis causam exponit Maximus Martyr in scholis ad cap. 1. libr. de cœlesti Hierarchia: *νοεῖς*, inquit, *id est mentes appellant etiam Græcorum Philosophi intelligentes, sive Angelicæ virtutes: quoniam ex toto mens est quilibet ipsorum; ac totum substantiam, in formam suam veluti substantiatam, habet mentem viventem.*

Similia docent Patri Latini: nam Leo Papa ad Turibium scribens, fidem veram, ait, quæ est Catholica, omnium creaturarum, sive spiritualium, sive corporearum, bonam confiteri substantiam. Gregorius deinde Magnus 4. Dialogo cap. 29. interroganti Petro de apostatis spiritibus, qui è cœlo dejecti sunt, corporeos an incorporeos illos esse suspicaretur, ita respondet:

A *Quis sapiens esse spiritus corporeos dixerit? Et A. Moral. cap. 9. Angelus (inquit) solus est de spiritus: homo verò & spiritus est, & caro.* Augustinus etiam libro 1. Retract. cap. 11. & 13. libro 2. cap. 14. retractat quod aibi scripserat, Angelos esse animas, atque dicendos non animas, sed spiritus. Demum Ambrosius in cap. 1. Epistolæ ad Hebræos, hæc scribit: *Quævis huius nature (scilicet angelicæ) nomen? spiritus est: quævis officij? Angelus est. Ex eo quod est, spiritus est: ex eo quod agit, Angelus est.*

Non est præmittendum, plures ex SS. Patribus, qui Angelos appellant corporeos, aliter hoc nomen usurpasse, quam fert communis usus. Quidam enim corporeum appellant quicquid certo loco definitur, & non est ubique, sed potest moveri. Sic Angelos esse corporeos Rupertus ac Bernardus ea ratione probant, quia & locales sunt, & loco moventur, & Cassianus, C. lat. 7. cap. 13. solum Deum incorporeum esse dicit, quia est ubique, & omnia penetrat. Alii corporeum id appellant, quod est spirituale proprie sit, non tamen est omnino simplex, sed aliquibus accidentibus & qualitatibus informatur & afficitur. Et in hoc etiam sensu Angelorum substantia dici potest corporea, cum sit imbuta qualitatibus adjunctis, puta gratiâ infusâ, speciebus impressis, actibus suis; & ita ex substantia Angeli, & ornamentis seu qualitatibus ei adjunctis, aliquod compositum accidentale resultat, ut ex dicendis infra patebit. Unde Augustinus Epist. 28. *Si eam solum incorpoream placet appellare naturam, quæ summe incommutabilis, & ubique tota est, corpus est anima, quoniam tale aliquid ipsa non est.*

Demum nonnulli ex SS. Patribus Angelos dicunt esse corporeos, comparative ad Deum, ut Damascenus libro 2. fidei, & Gregorius Magnus 2. Moral. cap. 3. ubi Angelicos spiritus comparatione quidem nostrorum corporum spiritus esse dicit; sed comparatione summi & incircumscripti spiritus esse corpus. Cuius dicti egregiam rationem assignat D. Thomas hic art. 1. ad 1. verba Damasceni exponens: *Substantia incorporea* (inquit) *medium sunt inter Deum & creaturas corporeas: medium autem comparatum ad unum extremum, videtur alterum extremum: sicur tepidum, comparatum calido, videtur frigidum; & hac ratione dicitur quod Angeli, Deo comparati, sunt materiales & corporei.*

§. II.

Angelos omnis prorsus corporis esse expertes ratione suadet.

E Angelos esse omnino immateriales & incorporeos, variis rationibus demonstrat D. Thomas quæst. unica de spirit. creaturis art. 1. secundo contra Gentes cap. 90. & 91. & hic art. 1. & 2. quarum hæc elegantissima est. Pulchritudo & perfectio universi requirit, ut in eo sint aliqua substantiæ purè intellectuales, quæ Angeli appellantur: Sed creatura purè intellectualis debet esse omnino immaterialis & incorporea: Ergo Angeli omnis prorsus materia & corporis expertes sunt. Major patet ex dictâ disputatione præcedenti, ubi cum eodem S. Doctore ostendimus, perfectionem & ordinem universi exigere, ut in eo sint aliqua creatura, quæ perfectè assimilentur Deo in gradu intellectu.

intellectuali. Unde idem Angelicus Præceptor. 2. A
contra Genes cap. 93. *Perfectio uniuersæ maximè
completur in substantiis separatis.*

Minor autem ostenditur primò, quia ut in
Tractatu de attributis ostendimus, immateria-
litas est radix intellectualitatis, & corpus impe-
diendum scientiæ, iuxta illud: *Corpus quod cor-
rumpitur, agravat animam, & terrena inhabitatio
sensum deprimi multâ cogitantem*; unde Tertul-
lianus libro de anima cap. 20. *Opimitas sapien-
tiam impedit, exilitas expedit.* Ergo substantia purè
intellectualis debet esse omnino immaterialis &
incorporea.

Secundò eadem Minor suadetur ratiõne D.
Thomæ hic art. 1. & 2. Substantiam rei oportet
esse proportionatam suæ operationi, quia ope-
ratio est actus & bonum substantiæ operantis:
Sed intelligere, quod est proprius actus intelle-
ctualis substantiæ, est operatio penitus immate-
rialis, & quæ non potest esse actus corporis, seu
aliquis virtutis corporeæ: Ergo substantia purè
intellectualis est omnino immaterialis & incor-
porea. Major patet, Minorem verò probat D.
Thomæ. Tum ex eo quòd omne corpus deter-
minatur ad hunc & nunc (id est respicit tantum
longitudinem & tempori subiecta) cognitio verò in-
tellectiva attingit veritates uniuersales & æter-
nas, seu ab omni tempore & loco abstractas.
Tum etiam, quia instantum aliquod intelligitur,
inquantum à merita abstractitur; nam formæ in
materia sunt individuales formæ, quas intelle-
ctus non apprehendit secundum quod huiusmo-
di: Ergo intelligere est operatio purè immate-
rialis, & quæ non potest esse actus corporis.

Hanc rationem latius expendit, & magis illu-
strat questione citatâ de spiritualibus creaturis,
art. 1. ubi sic ratiocinatur: *Omnes spirituales sub-
stantie intellectuales sunt Talem igitur potentiam
oportet in substantiis spiritualibus requirere, quæ sit
proportionata ad susceptionem formæ intelligibilis: huius-
modi autem non est potentia materia prima; nam
materia prima recipit formam contrahendo ipsam ad
esse individuale; forma verò intelligibilis est in intelle-
ctu ad seque huiusmodi contractione: sic enim intelligit
intellectus unum quodque intelligibile, secundum quod
forma quæ est in eo; intelligit autem intellectus intelli-
gibile, proutque secundum naturam communem & u-
niuersalem, & sic forma intelligibilis in intellectu est
secundum rationem suam communitatibus. Non est ergo
susceptiva intellectualis receptiva forma, ex ratione
materiae primæ, sed magis per oppositam quandam ra-
tionem unde manifestum sit, quòd in substantiis intel-
lectualibus illa prima materia, quæ de se omni specie
est, ipsa pars esse non potest.*

Ex hoc intelliges quid velit idem S. Doctor
hic art. 2. ad 2. dum docet materiam recipere
formam ut secundum illam constituatur in esse;
intellectum verò recipere formam secundum ra-
tionem formæ. Per hoc enim declarare intendit
operari modum quo materia & intellectus
comparatas formas recipiunt: materia siquidem re-
cipit formam in esse naturali, coarctando, limi-
tando, & individuando illam: intellectus verò
recipit formam in esse representativo, secundò
ut repræsentat naturas abstractas à conditioni-
bus materialibus & individuantibus, cum qui-
bus parte rei referuntur, hoc autem est reci-
piere formam secundum rationem formæ, ut ex-
plicare solent nostri Thomistæ in libris de ani-
ma.

Dices: Anima rationalis est intellectiva, &
operationem intellectualem elicit; & tamen est
forma corporis, & ab illo dependet in suis ope-
rationibus: Ergo licet substantia Angeli intel-
lectualis sit, potest naturaliter esse unita alicui o-
pori, & ab illo in suis operationibus dependere.

Sed contra primò: Corpus humanum ideò o-
perationsi animæ rationalis deservit, quia medi-
ante cognitione sensitivâ ministrat ei species ob-
jectorum; quâ necessitate sublata, inutilis esset
unio animæ cum corpore: Sed corpus Angeli-
cum ad hoc minus ineptum esset, cum non ha-
beret organum sensus, ne facultatem sentiendi:
esset enim immortale, incorruptibile, inate-
rabile & incapax tactus, subindeque aliorum
sensuum: Ergo inutile esset ad operationes in-
tellectus Angelici.

Præterea, ut discurret D. Thomæ, contra
Gent. cap. 91. ratione 7. & hic quest. sequenti
art. 1. Animæ rationali competit uniri corpori,
quia est imperfecta, & in potentia existens in
genere intellectualium substantiarum, non ha-
bens in sui natura plenitudinem scientiæ, sed ac-
quirens eam per sensus corporeos à sensibilibus
rebus: in quocumque autem genere invenitur a-
liquid imperfectum, oportet præexistere ali-
quid perfectum: tum quia imperfectiora sunt
propter perfectiora: tum etiam quia natura non
est magis sollicita de imperfecto, quàm de per-
fecto, sed potius è contra, ut ait Cajeranus in
commentario illius articuli: Ergo oportet quòd
ante animas humanas, quæ intelligunt accipien-
do à phantasmatis, sint aliqua intellectuales
substantiæ, non accipientes cognitionem à sen-
sibilibus, & per consequens omnino à corpori-
bus separata.

Has rationes D. Thomæ, tanquam minùs ef-
ficaces, prætermittit Vazquez hic disp. 178. cap.
4. & Angelos esse incorporeos probat, tum ex
magna velocitate quâ moventur: nam Job 1. di-
xit Sathan: *Circuivi terram, & perambulavi eam:*
tum ex eo quòd intrant in humana corpora, &
ea penetrant sine divisione: quod non possent fa-
cere, si essent corporei.

Verum hic Author aurum & margaritas re-
quirit, ut vitrum & festucas colligat: istæ enim
rationes nullius momenti sunt, quia corpora,
etiam maxima, ingenti velocitate moveri pos-
sunt, ut patet in corporibus cælestibus: Nam ut
Astrologi notant, stellæ quæ sunt in circulo ma-
jori firmamenti, tantâ celeritate volvuntur, ut
in minuto horæ pertranseant plusquam septin-
genta millia leucarum, quod est plusquam cen-
ties circuire totam terram in minuto horæ.
Quòd verò Angeli intrent in corpora, dici po-
test id procedere à subtilitate suorum corpo-
rum: sicut aer intrat per poros: vel quia ita
subtiliter possunt dividere corpus, ut ad illud in-
trent, licet non sentiantur. Unde rationes illæ
non probant Angelos carere omni corpore, sed
solum crassiori & densiori, ideoque nullæ sunt.

§. III.

*Brevis responsio ad ea quæ pro Angelorum corpo-
ritate adduci solent.*

Contra præcedentem conclusionem in pri-
mis opponi solet Concilium Nicanum se-
cundum actione 5. columnâ 5. ubi approbare vi-
detur sententiam Joannis Episcopi Thessaloni-
censis, asserentis Angelos ideò posse depingi,
quòd sint corporei, & quia apparuerunt homi-
nibus in forma corporea.

Respon-